

Individualni radovi na PSME2

- Studenti će vršiti analize na podacima iz baza koje će im biti obezbeđene od strane predavača. Trudićemo se da se baze koje dobijete odnose na konstrukte koji su isti ili slični onima kojima ste se već bavili
- Individualno pisanje validacione studije podrazumeva pridržavanje postojeće šeme za pisanje validacionih studija. Ipak, kako bi opterećenje bilo pošteno i imajući u vidu da je ipak reč o individualnom radu, postoje određena olakšanja
- Očekivana dužina validacione studije je između 10 i 15 strana. S obzirom da je reč o individualnom radu, dozvoljeno je da validaciona studija koju budete pisali bude i nešto kraća od 10 strana. Naravno, ako ste inspirisani, dozvoljeno je da bude i duža.
- Teorijski okvir - može da bude sasvim kratak. Obavezno je pružiti osnovne informacije o konstruktu koji se validira i o njegovim indikatorima. Možete (ali nije obavezno) dodatno ukratko prikazati osnovne nalaze o faktorskoj strukturi konstrukta, kao i relacije sa drugim konstruktima.
- Ciljevi i hipoteze - pisanje ovog odeljka vam je značajno olakšano s obzirom da vam je pružena baza podataka na kojoj ćete raditi. Ipak, dobro razmislite o najboljim načinima na koje je podatke u bazi moguće dovesti u međusobnu vezu. Hipoteze treba da budu zasnovane na prethodnim teorijskim i empirijskim uvidima. Npr. ukoliko je vaš glavni predmet merenja Emocionalnost iz HEXACO modela, hipoteza o faktorskoj strukturi treba da bude izvedena iz postavki modela: očekujemo da će se izdvojiti četiri međusobno korelirana faktora koji će konvergirati ka nadređenom faktoru - emocionalnosti.
- Metod - ovaj odeljak treba da sadrži dva pododeljka - Uzorak i procedura i Instrumenti. Uzorak vam je već dat tako da vam je opisivanje njega olakšano. Pri opisivanju uzorka dovoljno je da opišete njegovu polnu i uzrasnu strukturu. Kako ćete uz bazu dobiti i kratku informaciju kako je uzorak prikupljen, u jednoj rečenici ukratko opišite i proceduru uzorkovanja.
- Rezultati - ovaj odeljak mora sadržati rezultate obaveznih analiza koje su u slučaju individualnih radova redukovane. One uključuju, redom: rezultate faktorske analize na instrumentu koji se validira (na nivou ajtema), deskriptivne statistike svih dostupnih varijabli (konstrukata), kao i rezultate izabranih metoda za proveru konvergentne, diskriminativne i/ili kriterijumske valjanosti (u zavisnosti od podataka koji vam budu raspoloživi). Neophodno je prvo prokomentarisati faktorsku analizu, jer će empirijski dobijeni faktori biti i predmet deskriptivnih analiza, a preostale varijable povezivaćete upravo sa ovim faktorima. Sve rezultate potrebno je protumačiti u vidu komentara, dok ćete detaljnija razjašnjenja ponuditi u okviru narednog odeljka.
- Diskusija i zaključak - u ovom odeljku potrebno je detaljnije protumačiti i prokomentarisati dobijene nalaze spram postavljenih hipoteza. Dobijene rezultate možete (ali nije obavezno) dovesti u vezu sa nalazima prethodnih istraživanja. Zaključno, potrebno je doneti i pozitivan ili negativan sud o valjanosti instrumenta.

Odeljak Rezultati

- 1) Faktorska analiza – kao prvi deo Rezultata, prikažite rezultate faktorske analize. Mora se navesti koja metoda ekstrakcije i koja rotacija su primenjene i na kojim varijablama. Zatim treba prikazati Scree plot i navesti procenat varijanse koje dobijeni faktori objašnjavaju. Možete koristiti i prikazati još neki kriterijum za određivanje broja faktora (npr. Hornov paralel

ili Velicerov MAP kriterijum) i doneti odluku o finalnom faktorskom rešenju i na osnovu ovih kriterijuma, naročito ako na osnovu Scree plot niste sigurni o **broju faktora koje treba zadržati**. Slobodno kontaktirajte mentore ili nastavnike na kursu ako vam je potrebna pomoć oko sprovođenja ovih (ili bilo kojih drugih) analiza koje nisu pokrivene redovnom nastavom. Kad god broj faktora koje treba zadržati nije lako jednoznačno odrediti (na primer, ako Scree plot ima dva "lakta" ili se broj faktora identifikovan preko Scree plot i npr. parallel kriterijuma razlikuje), poželjno je i da testirate više faktorskih rešenja i uzmete interpretabilnost u obzir kako biste utvrdili koje rešenje je optimalno. Možete uzeti u obzir i teorijske pretpostavke, ali samo ukoliko treba da se odlučite za jedno od dva "statistički" jednako dobra rešenja, a nikako zanemarujući statističke pokazatelje. Budite spremni na to da podaci možda neće podržavati vaše inicijalne hipoteze. Nužno je da konačno faktorsko rešenje bude ono koje **najbolje odgovara podacima** (a ne teorijskim očekivanjima). Potrudite se da što jasnije **argumentujete svoju odluku** - navedite koliko faktora se izdvaja u svakom od isprobanih rešenja i kako se ti faktori mogu intepretirati, kao i zbog čega ste se odlučili da zadržite baš to rešenje kao finalno. Za zadržano faktorsko rešenje treba dati matricu strukture i (za kose rotacije) matricu sklopa. Ukoliko bi matrice previše opterećivale tekst, mogu se staviti u Prilog, ali je onda potrebno kratko prokomentarisati dobijena zasićenja/koficijente sklopa u tekstu kako bi čitaocima priroda faktora bila razumljiva. Ukoliko su primenjene kose rotacije, treba tabelarno navesti i korelacije između faktora (u tekstu, ne u prilogu). Interpretirajte sve zadržane faktore - imenujte ih spram ajtema koji ih zasićuju i objasnite njihov sadržaj; napravite i poređenje sa teorijskim pretpostavkama (inicijalnom strukturom instrumenta) - u kojoj meri se dobijeno rešenje poklapa sa očekivanim, a u kojim aspektima se razlikuje (da li su se neki indikatori razdvojili na nekoliko faktora i/ili su se neki indikatori spojili u jedan opštiji faktor, da li je došlo do "mešanja" indikatora na nekim faktorima, itd.). Na osnovu dobijenog faktorskog rešenja **izračunajte skorove na faktorima** sumirajući ili uprosečavajući skorove na odgovarajućim ajtemima (ajtemima koji imaju primarno zasićenje / koficijent sklopa na datom faktoru) i te skorove koristite u svim daljim analizama. **Nemojte** koristiti skorove koji se mogu sačuvati preko SPSS-a (oni su dobijeni regresionom metodom i zbog toga su manje generalizabilni na druge uzorke/podatke) niti skorove na teorijski pretpostavljenim indikatorima (osim ukoliko se dobijeno faktorsko rešenje u potpunosti poklapa sa teorijskim očekivanjima).

- 2) Deskriptivni statistici – neophodno je navesti M, SD, Sk i Ku (uz njihove pripadajuće SE), α , KMO i H5 (ili H2) za sve korišćene instrumente/dimenzije. Za svoj instrument, dakle, prikažite deskriptivne statistike za skorove na faktorima, odnosno za dimenzije izdvojene u faktorskoj analizi. Ponekad može biti relevantno navesti broj stavki instrumenta/dimenzije (k) ili broj ispitanika koji su popunili svaki od instrumenata (N, ukoliko nije isto za sve instrumente). Potrebno je podatke prikazati tabelarno, uz tumačenje i osvrt na implikacije koje ove vrednosti imaju za određenu varijablu. Obavezno prikažite i matricu korelacija svih izmerenih varijabli. Na nju se možete pozivati i kasnije u tekstu kada budete komentarisali odnos vašeg konstrukta sa drugim merenim konstruktima.
- 3) Ostale metode za demonstriranje valjanosti - ovaj deo teksta je poželjno podeliti na više podnaslova koji prate postavljene ciljeve i hipoteze, odnosno različite metode za proveru valjanosti instrumenta (npr., podnaslovi mogu biti Konvergentna i diskriminativna valjanost konstrukta, Prognostička valjanost konstrukta, Dijagnostička valjanost konstrukta, i slično). U okviru svakog podnaslova navedite koji je statistički metod korišćen za proveru date vrste

valjanosti i glavne rezultate analize (ne zaboravite da kao varijable koristite skorove na faktorima koje ste prethodno izračunali). U zavisnosti od primenjene metode, o rezultatima treba izvestiti u skladu sa APA preporukama (detaljnije objašnjeno u delu o zahtevanoj formi). Ukoliko se rezultati prikazuju za veći broj dimenzija vašeg konstrukta, tabelarni prikaz je obično najekonomičniji i najpregledniji. Ukratko protumačite dobijene rezultate - dajte psihometrijsku i psihološku interpretaciju i osvrnite se na postavljene hipoteze (da li su potvrđene ili ne). Dublji i integralniji osvrt na rezultate i njihove psihometrijske implikacije treba dati u Diskusiji.